Funkcjonowanie

BIBLIOTEKI NAUKOWEJ

w zmieniającym się otoczeniu społecznym

pod redakcją
Beaty Chrapczyńskiej i Małgorzaty Świrad

Wydawnictwo
Uniwersytetu Ekonomicznego
we Wrocławiu

Funkcjonowanie BIBLIOTEKI NAUKOWEJ w zmieniającym się otoczeniu społecznym

pod redakcją
Beaty Chrapczyńskiej i Małgorzaty Świrad

Funkcjonowanie BIBLIOTEKI NAUKOWEJ w zmieniającym się otoczeniu społecznym

pod redakcją
Beaty Chrapczyńskiej i Małgorzaty Świrad

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2023

Recenzja naukowa
Bożena Koredczuk

Redakcja wydawnicza
Dorota Pitulec

Korekta
Barbara Łopusiewicz

Skład i łamanie
Małgorzata Myszkowska

Projekt okładki
Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).
Skrócona treść licencji na https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl

ISBN 978-83-67400-26-8

DOI: 10.15611/2023.26.8

Cytuj jako: Chrapczyńska, B. i Świrad, M. (red.). (2023). *Funkcjonowanie biblioteki naukowej w zmieniającym się otoczeniu społecznym*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Barbarze Żmigrodzkiej,
z podziękowaniem za inspirację

Spis treści

Wstęp 9

1. *Jak nas widzą, tak nas piszą* – analiza publikacji pracowników UEW w bazie Web of Science (*Agnieszka Dramińska, Joanna Kasprzyk-Machata*) 11

1.1. Wstęp 11
1.2. Bibliometria – definicje i ich wykorzystanie 12
1.3. Rejestracja (dokumentacja) dorobku na UEW 13
1.4. Ilościowe zestawienie zarejestrowanego dorobku pracowników UEW 16
1.5. Analiza publikacji Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w oparciu o bazę Web of Science Core Collection 18
1.6. Analiza dorobku publikacyjnego z Web of Science Core Collection Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (2008-2021) 26
1.7. Miejsce Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w obszarze nauk społecznych na przykładzie publikacji indeksowanych w Web of Science 32
1.8. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu a uczelnie ekonomiczne w Polsce – analiza publikacji indeksowanych w Web of Science 34
1.9. Podsumowanie 36

Literatura 37

2. Wspieranie naukowców w przygotowaniu Planu Zarządzania Danymi Badawczymi w polskich bibliotekach naukowych (*Barbara Grzelczak, Magdalena Haryłek*) 39

2.1. Wstęp 39
2.2. Co to są dane badawcze? 40
2.3. FAIR Data 42
2.4. Plan Zarządzania Danymi Badawczymi 42
2.5. Otwarte repozytoria danych 43
2.6. Ankiety 44
2.7. Zespół ds. Wsparcia Zarządzania Danymi Badawczymi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 50

Literatura 54
Załącznik 1 56
Załącznik 2 57
Załącznik 3 60

3. Innowacyjność w funkcjonowaniu polskich bibliotek naukowych – badanie ankietowe (*Beata Chrapczyńska, Dorota Matysiak*) ... 63

3.1. Wstęp ... 63
3.2. Innowacje i innowacyjność w bibliotekach naukowych ... 64
3.3. Innowacje w polskich bibliotekach naukowych – analiza ankiety ... 66
3.3.1. Komputeryzacja i system biblioteczny ... 67
3.3.2. Infrastruktura biblioteczna ... 68
3.3.3. Zawód bibliotekarza i jego kompetencje ... 70
3.3.4. Oferta dla środowiska uczelnianego ... 71
3.3.5. Marketing biblioteczny ... 72
3.4. Podsumowanie ... 73
Literatura ... 74
Załącznik 1 ... 76

4. Rola biblioteki akademickiej we wsparciu edukacji zdalnej – badanie wstępne (*Dawid Kościewicz, Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk*) ... 83

4.1. Wstęp ... 84
4.2. Biblioteki uczelniane a wspieranie edukacji zdalnej – przegląd literatury ... 84
4.3. Biblioteki a wspieranie zdalnej edukacji – badanie ankietowe ... 86
4.4. Podsumowanie ... 94
Literatura ... 94
Załącznik 1 ... 96
Załącznik 2 ... 103

5. Zarządzanie kolekcją zbiorów elektronicznych w bibliotekach polskich uczelni wyższych na tle współczesnych trendów światowych – rekonesans badawczy (*Dawid Kościewicz, Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk*) ... 110

5.1. Wstęp ... 111
5.2. Zarządzanie kolekcją zbiorów elektronicznych – przegląd literatury ... 111
5.3. Zarządzanie kolekcją zbiorów elektronicznych – badanie ankietowe ... 114
5.4. Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu ... 120
5.5. Podsumowanie ... 122
Literatura ... 123
Załącznik 1 ... 125

6. Kolekcja starych druków w zbiorach Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu i jej proweniencje (*Agnieszka Rogalińska*) ... 132

6.1. Wstęp ... 133
6.2. Z historii badań proweniencyjnych ... 134

6.3. Proweniencje starych druków z grupy poloników ... 136
6.4. Księgozbiór Izby Przemysłowo-Handlowej ... 146
6.5. Podsumowanie ... 151
Literatura ... 152

7. Ewidencja księgowa kosztów na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (*Ewa Mydlarz*) ... 155

7.1. Wstęp ... 155
7.2. Finansowanie Biblioteki Głównej UEW ... 157
7.3. Specyfika zbiorów Biblioteki Głównej UEW ... 158
7.4. Ewidencja zinwentaryzowanych zbiorów Biblioteki Głównej UEW ... 159
7.5. Niezinwentaryzowany księgozbiór ... 160
7.6. Skontrum ... 161
7.7. Programy komputerowe i licencje ... 161
7.8. Rozliczenia międzyokresowe kosztów ... 162
7.9. Wydawnictwa uczelniane ... 163
7.10. Pozostałe koszty działalności Biblioteki ... 163
Literatura ... 164

8. Udział bibliotek uczelnianych w festiwalach nauki jako forma działalności popularyzatorskiej na przykładzie Biblioteki Głównej UEW (*Magdalena Haryłek, Ewelina Jaworowska*) ... 166

8.1. Wstęp ... 166
8.2. Festiwale nauki na świecie i w Polsce ... 167
8.3. Dolnośląski Festiwal Nauki ... 169
8.4. Biblioteki i ich udział w DFN ... 170
8.5. Wydarzenia DFN-u w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu ... 171
8.6. Podsumowanie ... 174
Literatura ... 174

9. Jak COVID-19 zmienił Dolnośląski Festiwal Nauki – esej o przemianach w bibliotece (*Renata Lizurej*) ... 178
Literatura ... 184

75-lecie Biblioteki Głównej – wystawa ... 185

Wstęp

W 2022 roku przypada jubileusz 75-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, będący również świętem powołanej w tym samym czasie Biblioteki Głównej UEW. Jubileusz zbiegł się z 10-leciem funkcjonowania Biblioteki w nowym gmachu. Tradycją zapoczątkowaną przez Barbarę Żmigrodzką, wieloletnią dyrektor biblioteki (kadencja 2005-2016), jest publikowanie przez bibliotekarzy monografii wpisujących się w jubileusze uczelni i pokazujących kluczowe wydarzenia z życia Biblioteki, które zmieniły jej postrzeganie i funkcjonowanie.

Dotychczas drukiem ukazały się trzy takie monografie. W kolejności chronologicznej są to *Ewolucja procesów bibliotecznych na tle dziejów Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* (z okazji 60-lecia UEW) z 2007 roku, następnie *Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej – biblioteka otwarta* z 2011 roku – jako publikacja towarzysząca otwarciu nowego gmachu Biblioteki UEW, a w roku 2016 *Biblioteka na miarę. Przestrzeń, zasoby, usługi* (w tym roku obchodzone było 70-lecie uczelni). Publikacje te przybliżyły różne aspekty działalności bibliotek naukowych w zmieniającym się otoczeniu społecznym.

Celem najnowszej pracy, którą chcemy podzielić się z Państwem, jest wskazanie mocnych stron uczelnianej biblioteki. Na monografię składa się dziewięć różnych pod względem tematyki rozdziałów, których autorzy omawiają zagadnienia ważne z punktu widzenia zarówno bibliotekarzy, jak i użytkowników biblioteki, czyli naukowców i studentów. Większość z nich oparte jest na doświadczeniu wyniesionym z macierzystej jednostki. Rozważania te dopełnia relacja z wystawy poświęconej 75-leciu Biblioteki Głównej UEW.

Rolą nowoczesnej biblioteki akademickiej jest między innymi wspieranie pracowników naukowych w różnych aspektach ich pracy badawczej. Dwa rozdziały monografii rozwijają szerzej tę tematykę. Pierwszy z nich napisały Agnieszka Dramińska i Joanna Kasprzyk-Machata. Jest on analizą publikacji, których autorzy afiliowali je przy UEW, w bazie bibliometrycznej Web of Science. W następnym rozdziale Barbara Grzelczak i Magdalena Haryłek omawiają zagadnienie wspierania naukowców w przygotowaniu Planu Zarządzania Danymi Badawczymi przez bibliotekarzy, doskonale odnajdujących się w roli data stewardów. Tematyka ta jest aktualna i istotna, problem ten bowiem pojawił się w ostatnich dwóch latach.

Kolejne trzy prace są wynikami badań ankietowych, jakie przeprowadzili bibliotekarze w roku 2022. Beata Chrapczyńska i Dorota Matysiak zajęły się tematyką innowacji w polskich bibliotekach naukowych, a zagadnienia dotyczące edukacji zdalnej i zarządzania kolekcją zbiorów elektronicznych omówili Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk i Dawid Kościewicz.

Jako następny został zamieszczony tekst Agnieszki Rogalińskiej. Jego autorka zapoznaje nas z tematyką proweniencji starych druków, które Biblioteka posiada w swoich zaso-

bach. Inne zagadnienie poruszyła w swoim rozdziale Ewa Mydlarz, która przybliżyła problemy związane z ewidencją wydatków biblioteki na przykładzie naszej uczelni.

Działania bibliotekarzy to także szeroko pojęta popularyzacja nauki, dlatego od paru lat w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki (DFN) organizowane są imprezy dotyczące książki, biblioteki, historii, a także Unii Europejskiej (w ramach Oddziału Informacji Naukowej funkcjonuje Centrum Dokumentacji Europejskiej, punkt informacyjny EuropeDirect). Następne dwa rozdziały są poświęcone zagadnieniom związanym z organizacją imprez w ramach DFN. Magdalena Haryłek i Ewelina Jaworowska opisują udział bibliotek w festiwalach nauki. Tematycznie jest z nim powiązany ostatni tekst autorstwa Renaty Lizurej, napisany w formie eseju, który ukazuje, jak pandemia COVID-19 wpłynęła na organizację imprez przygotowywanych w ramach DFN w naszej instytucji.

W skład monografii, którą Państwu przekazujemy, wchodzą również plansze z wystawy, która została przygotowana przez bibliotekarzy i jest częścią obchodów jubileuszu 75-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu i związanej z nim Biblioteki.

Pragniemy gorąco podziękować Barbarze Żmigrodzkiej, która swoje zawodowe życie związała z uczelnią, a dzięki jej ogromnej determinacji Biblioteka Główna zyskała nowoczesną siedzibę. Pani Barbara nie tylko zainspirowała nas do podjęcia trudu przygotowania niniejszej publikacji, ale również służyła nam wsparciem merytorycznym w trakcie jej tworzenia.

Monografię kierujemy zarówno do osób zawodowo związanych z bibliotekarstwem, jak i do tych, które były zatrudnione w UEW i w Bibliotece. Mamy nadzieję, że lektura tej książki przyczyni się do poszerzenia wiedzy z prezentowanego zakresu, a zdjęcia z wystawy dostarczą wielu refleksji i wzruszeń.

Beata Chrapczyńska, Małgorzata Świrad

75-lecie Biblioteki Głównej – wystawa

Prezentacja, z którą macie Państwo możliwość się zapoznać, pochodzi z wystawy uświetniającej 75. rocznicę powstania Biblioteki Głównej.

Wystawa związana z obchodami 75-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu została przygotowana wspólnymi siłami pracowników Oddziału Informacji Naukowej i doświadczonych bibliotekarzy, m.in. Doroty Matysiak. Za opracowanie graficzne odpowiadała Marta Walczak, a za treść merytoryczną – Daniel Fidala.

Na początkowych slajdach zostały zaprezentowane dwie pierwsze dekady funkcjonowania Biblioteki w sytuacji, kiedy trwały poszukiwania stałej siedziby dla uczelni. Kolejne plansze to część poświęcona czasom od lat 60. do lat 80. Przedstawiono na nich codzienne funkcjonowanie Biblioteki oraz ambitne plany zbudowania nowej siedziby. Przełom tysiącleci to nowe realia pracy bibliotekarzy, przede wszystkim komputeryzacja i automatyzacja oraz pojawienie się pierwszych zasobów sieciowych. Końcowa część dotyczy powstania i funkcjonowania Biblioteki w nowym gmachu oraz jego roli w życiu uniwersyteckim w ciągu ostatniej dekady.

Uroczyste otwarcie wystawy miało miejsce 7 marca 2022 roku w holu Biblioteki. Wydarzenie uświetniły swoim udziałem władze uczelni: JM Rektor Andrzej Kaleta, prorektorzy Ewa Stańczyk-Hugiet, Bogusława Drelich-Skulska, Bartłomiej Nita oraz wielu znamienitych gości, wśród których byli m.in. prof. Krzysztof Jajuga i była dyrektor Biblioteki – Barbara Żmigrodzka. Ekspozycję można było oglądać w holu Biblioteki Głównej od marca do końca października 2022 roku.

KLIKNIJ, aby zobaczyć wystawę

Z recenzji:

„W recenzowanej monografii omówiono współczesne problemy i kierunki działalności bibliotek, głównie polskich, na tle tendencji europejskich/światowych, a także bibliotekarstwa, pokazując nowe wyzwania, jakim podlegają akademickie biblioteki naukowe związane z kształceniem na odległość, parametryzacją nauki powiązaną ze zbieraniem i opracowywaniem danych o publikacjach pracowników naukowych oraz wprowadzaniem ich do baz przez biblioteki uczelniane, a także z sytuacją pandemiczną, która zmieniła sposób korzystania z zasobów bibliotecznych przez studentów i pracowników z tradycyjnego na zdalny. Wszystko to wpłynęło na tworzenie się nowego paradygmatu bibliotekoznawstwa i większy udział bibliotek naukowych w procesie komunikacji społecznej, coraz częściej polegającej na popularyzacji nauki i upowszechnianiu wiedzy przez te placówki szerokim kręgom i grupom społecznym. W tym dostrzegam wkład tej monografii w rozwój dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach".

prof. dr hab. Bożena Koredczuk
Uniwersytet Wrocławski

Nasze książki można czytać na
dbc.wroc.pl, ibuk.pl, ebookpoint.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego
we Wrocławiu
53-345 Wrocław, ul. Komandorska 118/120
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl
Zamówienia:
tel. 71 36 80 602, e-mail: econbook@ue.wroc.pl
ksiegarnia.ue.wroc.pl